

Alle kinderen kansrijk

Het verbeteren van de ontwikkelingskansen van kinderen in armoede

In Nederland leven **378.000** kinderen in armoede, dat is 1 op de 9 kinderen (cijfers: SCP)

De Kinderombudsman heeft onderzocht hoe kinderen en jongeren in armoede belemmerd worden in hun ontwikkeling en in hoeverre bestaand beleid en voorzieningen aansluiten bij wat kinderen en jongeren nodig hebben voor hun ontwikkeling.

Aanpak van het onderzoek:

- Deskresearch naar wetenschappelijke literatuur over armoede.
- Vragenlijst onder kinderen en jongeren waarin wij ze hebben gevraagd om 14 aspecten van hun leefomgeving te beoordelen.
- Diepte-interviews met kinderen en ouders over de impact van armoede op hun leefomgeving.
- Gesprekken met gemeenten over de knelpunten in armoedebeleid.

1. De impact van armoede

Wat is er uit wetenschappelijk onderzoek bekend over de impact van armoede op het leven en de ontwikkeling van kinderen en jongeren?

1 Thuis is er vaker sprake van een materiële en emotionele achterstand.

Buitenshuis is er vaker sprake van onveiligheid, uitsluiting en problemen op school. **2**

2. De leefomgeving van kinderen en jongeren

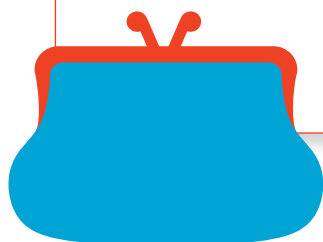
Hoe beoordelen en ervaren kinderen en jongeren in armoede hun leefomgeving en wat zijn volgens hen de gevolgen van armoede?

- Kinderen en jongeren hebben zorgen over onvoldoende geld voor hun verzorging.
- Kinderen en jongeren ervaren stress en spanning thuis.
- De band tussen ouders en kinderen staat onder druk.
- Het leven van kinderen en jongeren biedt te weinig stabiliteit en zekerheid.
- Kinderen en jongeren ervaren hun buurt vaker als onveilig en er is te weinig te doen.
- Kinderen en jongeren missen contact met ondersteunende volwassenen naast hun ouders.
- Kinderen en jongeren kunnen moeilijker meekomen op school en ervaren op school uitsluiting.

Kinderen en jongeren in armoede geven hun leven een lager rapportcijfer

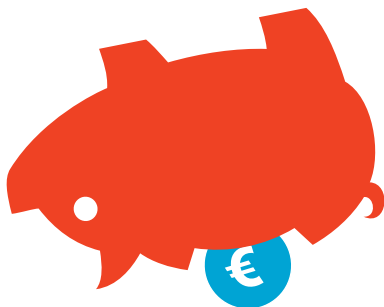
Kinderen en jongeren in armoede zijn negatiever over hun leven dan kinderen en jongeren die niet in armoede leven.

- Kinderen in armoede: **6,6**
- Kinderen in armoede én problemen thuis: **5,5**
- Kinderen die **niet** in armoede leven: **7,5**

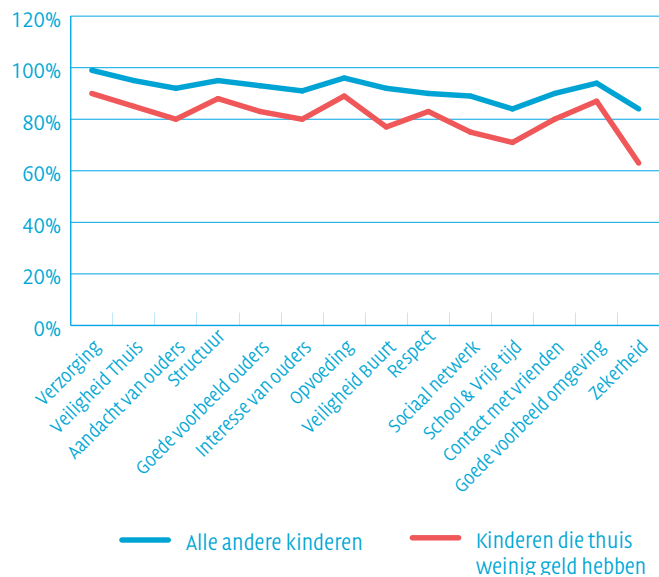

Leefomgeving is een belangrijke voorspeller voor ontwikkeling. Hoe hoger de kwaliteit van de leefomgeving hoe beter een kind zich kan ontwikkelen. Daarom hebben wij zowel in de vragenlijst als in de interviews kinderen gevraagd hoe zij hun leefomgeving beoordelen en ervaren.

3. Beoordeling van de 14 omgevingsvoorwaarden

Kinderen en jongeren in armoede beoordelen alle aspecten van hun leefomgeving lager. Deze grafiek geeft weer hoeveel kinderen tevreden zijn over de 14 omgevingsvoorwaarden.

4. De problemen van ouders

Welke problemen ervaren ouders in armoede die de opvoeding en verzorging van hun kinderen raken en hoe ervaren zij de voorzieningen in hun gemeente?

- Ouders vertellen over een stapeling van problemen.
- Ouders hebben te weinig geld om zichzelf en hun kinderen goed te verzorgen.
- De stress die ouders vanwege armoede ervaren heeft een grote negatieve impact op het welzijn en functioneren van zowel ouders als hun kinderen.
- Veel ouders verliezen hun sociale netwerk en dit zorgt voor extra financiële en emotionele druk.
- Het leven in een onveilige of onrustige buurt maakt de druk op het gezinsleven van gezinnen in armoede groter.
- Ouders zijn onzeker over het eigen toekomstperspectief waardoor ook hun kinderen hun toekomst minder goed kunnen overzien.
- Beschikbare gemeentelijke voorzieningen sluiten volgens ouders onvoldoende aan bij de noodzakelijke behoeften van hun gezin.

5. Knelpunten in armoedebeleid

Wat zijn volgens gemeenten de actuele knelpunten in armoedebeleid?

- Het aanbod van kindvoorzieningen biedt volgens gemeenten geen structurele oplossing bij armoedeproblematiek.
- Gemeenten hebben maar beperkt invloed op het verbeteren van de financiële positie van ouders.
- De zelfredzaamheid van ouders in armoede wordt volgens gemeenten overschat.
- Gemeenten bieden nog te weinig maatwerk.
- Kindvoorzieningen zijn nog niet optimaal.
- Intensieve samenwerking met het onderwijs mist.

6. De conclusies van de Kinderombudsman

Hoe worden kinderen en jongeren in hun ontwikkeling belemmerd en in hoeverre sluiten bestaand beleid en voorzieningen aan bij wat kinderen en jongeren nodig hebben voor hun ontwikkeling?

- Kinderen en jongeren in armoede worden op alle levensgebieden belemmerd in hun ontwikkeling en voorzieningen sluiten hier onvoldoende op aan.
- Armoedebeleid is nog te weinig integraal en nog te weinig gericht op de situatie thuis.
- Wat betreft het maatschappelijke leven van kinderen en jongeren is er meer aandacht nodig voor school en buurt.
- Het systeem van kindvoorzieningen vraagt om verdere verbetering en de verschillen tussen gemeenten moet worden verkleind.
- In het gemeentelijk beleid is nog te weinig sprake van maatwerk.

7. Welke aanbevelingen doet de Kinderombudsman?

Algemene uitgangspunten voor kindgericht armoedebeleid

- Ontwikkel integraal armoedebeleid, zodat armoedeproblematiek van kinderen en jongeren op alle leefgebieden wordt bestreden.
- Maak samen met ieder gezin een perspectiefplan gericht op het stabiliseren van de situatie nu en het verbeteren van het toekomstperspectief van alle gezinsleden, zodat het leven van het gezin als geheel verbetert.
- Bied maatwerk aan gezinnen in armoede zodat zij adequaat geholpen worden bij de noodzakelijke behoeften die zij hebben.
- Vraag kinderen en jongeren in armoede wat zij nodig hebben en hoe voorzieningen beter kunnen, zodat hun stem structureel beter gehoord wordt.

Aanbevelingen ten aanzien van een stabiele thuissituatie

- Verbeter de financiële positie van ouders, zodat zij in de basisbehoeften van hun gezin kunnen voorzien en hier geen onzekerheid over is.
- Voorkom en verhelp schulden zo vroeg mogelijk zodat leefomstandigheden niet onverwacht en ongewenst veranderen als gevolg van schuldenproblematiek.

- Zorg dat gezinnen verzekerd zijn van kwalitatief goede huisvesting die voor de lange termijn gegarandeerd is zodat gezinnen een stabiele woonruimte hebben en houden.
- Investeer in de empowerment van ouders zodat zij een beter toekomstperspectief krijgen.
- Investeer in de empowerment van kinderen en jongeren zodat ze beter gezien worden en voorbereid worden op hun toekomst.

Aanbevelingen ten aanzien van een beter maatschappelijk leven voor kinderen en jongeren

- Versterk de rol van scholen bij de bestrijding van armoedeproblematiek zodat kinderen en jongeren in armoede de mogelijkheden krijgen om zich te ontwikkelen.
- Investeer in de kwaliteit van buurten en lokale buurtvoorzieningen voor kinderen en jongeren, zodat zij zonder zorgen en met meer plezier buiten kunnen zijn.
- Verbeter het systeem van kindvoorzieningen en verklein de verschillen tussen gemeenten, zodat voorzieningen goed aansluiten op de behoeften van kinderen en jongeren en iedereen die het nodig heeft hier aanspraak op kan maken.

Kinderombudsvrouw Margrite Kalverboer:

“Armoedebeleid is nu vooral gericht op het verbeteren van het leven van kinderen buitenshuis. Om deze kinderen echt te helpen, moet er een samenhangende aanpak komen die zich richt op de hele leefomgeving van kinderen, te beginnen bij het verbeteren van de onzekere en instabiele thuissituatie.”

